

Не тільки сам лікар повинен вживати в справу все, що необхідно, але й хворий, й оточуючі, й усі зовнішні обставини мають сприяти лікарю в його діяльності.

ЙОГО ВЕЛИЧНІСТЬ –

ГІППОКРАТ

газета
для здорових
і хворих

ПАЦІЄНТ

Щомісячна газета

Випускається з 2001 року

Січень 2024 № 1 (230)

ОДЕСЬКИЙ МЕДУНІВЕРСИТЕТ — ОДЕСИТАМ

У НОМЕРІ:

● Університетській клініці — 20 років	стор. 1	● Запахи хвороб	стор. 5
● Ще раз про COVID	стор. 2	● Династія Гешеліних	стор. 6
● Не хворійте!	стор. 3	● Про біологічний годинник людини	стор. 8

ЗАПАХИ ХВОРОБ:

ДІЗНАЄМОСЯ ПРО СИМПТОМИ «ЗА НЮХОМ»

Почну здалеку — у період моєї молодості як молодому викладачеві щороку доводилося брати участь у роботі медичної комісії під час вступу до медичного інституту. Був досить великий перелік захворювань, наявність яких була перешкодою для роботи (а відповідно і навчання) лікарем. Так, так, не просто довідка про стан здоров'я, а повноцінний лікарський огляд перед складанням вступних іспитів. Наприклад, дальтонізм з погляду офтальмології був такою перешкодою, а порушення нюху — такою ж перешкодою з погляду оториноларинголога. Саме про це я й хотів поговорити.

Кожна людина має свій специфічний запах, і це не завжди улюблені парфуми. Просто протягом життєдіяльності організму доводиться виконувати цілу низку різних процесів, у яких і утворюються запахи. Свого часу знахарі з порога дізнавалися, з якою недугою до них прийшла людина, і не помилялися в діагнозі «на нюх». Запахи хвороби існують, але розпізнати їх з точністю складно.

Запахи хвороб: повернемося до історії

Наш організм — це свого роду біохімічна фабрика, адже у процесі життєдіяльності йому доводиться поглинати та переробляти різні пахучі речовини. Повітря, що видихається, і виділення здорової людини мають душок, але за наявності будь-якого захворювання він змінюється. Пов'язано це з тим, що порушуються біохімічні реакції. Саме про це йдеться у підручниках з медицини наприкінці XIX століття. У них розписано, що є аромат смерті, золотухи і навіть хворого на тиф, тому лікарі з досвідом могли встановлювати передчасний діагноз щодо певних ароматичних молекул біля хворого.

Запахи хвороб: що ми маємо сьогодні

Розвиток подібного напрямку в медицині практично стоїть на місці, але можливо, що сучасний технічний прогрес і подарує світові пристрої, здатні встановити діагноз, використовуючи лише розшифровку повітря, що видихається людиною. Адже зараз у США використовуються прилади, що нагадують «собачий ніс», який шукає тротилові міни для знищення. Цікаво, що вчені зі Швеції та Великої Британії

проводили експеримент із німецькими вівчарками та лабрадорами, які за запахом сечі змогли дізнатися про такі захворювання, як онкологічні недуги сечівників. Навчають подібного вміння тварин так само, як і навичок пошуку аромату наркотиків.

Вірити чи ні запаху хвороб

У цьому напрямі медицина не розвивається насамперед через те, що ніхто не бажає брати на себе відповідальність за встановлення діагнозу. А раптом душок обдурить і діагноз виявиться хибним, а це неприпустимо у лікарській практиці. Тому повністю покладатись на аромати не варто, адже вони передають суб'єктивне відчуття. Проте не можна повністю ігнорувати те, що «чує» ніс, адже специфічні одоранти допомагають у діагностиці або є доброю підказкою на шляху до встановлення недуги. Втім, найкраще бути здоровими, чим допоможуть правила здорового життя.

Крім звичайних симптомів, деякі захворювання можна визначити за запахом. Раніше лікарі, покладаючись на свій ніс, встановлювали діагноз, нині така практика втрачена, але як на підказку все ж таки можна покластися на орган нюху.

Запахи хвороб: встановлюємо діагноз за ароматами виділень

Сеча: визначаємо недугу на нюх

Виділення з сечового міхура при нормальній роботі організму відрізняються нерізким, неспецифічним запахом. При відхиленнях від норми сеча може пахнути таким чином, що і вказує на хворобу:

- аміак — свідчить про цистит або інші недуги, коли є розкладання сечі бактеріями;

- гниючі яблука — наявність у рідині кетонових тіл;

- кленовий сироп — характеризує рідкісне захворювання, що передається у спадок (хвороба кленового сиропу);

- сеча kota — варіант хвороб, пов'язаних з обміном речовин;

- сеча миші — серйозна недуга фенілкетонурія, де є відставання у розвитку;

- риба — аромат характеризує триметиламінурію;

- фіалки — можливо, людина отруїлася скипидаром;

- тухле м'ясо — починає гнити сеча, можлива поява гною, як при онкозахворюванні сечового міхура.

Про що свідчать фекалії, білі, мокротиння

Якщо відомо, як визначити стан здоров'я по руках, то за нотками виділень — це також реально.

- Почнемо з мокротиння, яке у своєму нормальному стані не пахне, а ось наявність неприємного аромату — це розпад білків або розкладання тканин (гангрена, абсцес тощо).

- Жіночі виділення (білі) також можуть підказати про розвиток захворювань, тому

5 якщо пахне протухлою рибою, то з'явилася бактеріальна інфекція.

• Ще один вид жіночих виділень — лохії, які з'являються після пологів і за своєю природою пахнуть прилим листям, а ось інший аромат вказує на післяпологові ускладнення.

Фекалії змінюють душок залежно від переробленої їжі, але варто звернути увагу на таке:

- кислі нотки фекалій стверджують про сильний процес бродіння;
- тухлі яйця вказують на отруєння сірководнем або сірковуглецем;
- риба, на думку давніх лікарів, вказувала на холеру.

Запахи хвороб: що скаже аромат тіла і повітря, що видихається

Якщо раніше зазначені виділення були лише супутниками захворювань, то зараз йдеться саме про ті, з

якими ми стикаємося щодня. Адже запах з рота колеги або аромат тіла попутника в автобусі може багато про що розповісти:

- аміак — людина страждає на нетримання сечі або уремію;
- гниючі яблука — кетоацидоз та ін.;
- квашена капуста — рідкісний вид корости (кіркова);
- мед — синьогнійна інфекція;
- шерсть вівці — захворювання Іценка — Кушинга;
- сира печінка — печінкова недостатність;
- горіле м'ясо — пневмонія;
- солодкий нудотний аромат — дифтерія зіва токсичного типу;
- неприємний аромат — хвороби ротової порожнини.

Виділення повітря, що видихається, мають свій запах, але якщо вони мають відхилення від прийня-

того для всіх нормального, то, можливо, це вказує на проблеми зі здоров'ям. Існує низка «людських» ароматів, які характеризують певну хворобу. Все в людській природі має свій аромат, і не дивно, що є запахи хвороб. Раніше медицина не мала можливості швидко встановлювати діагноз, тому лікарям допомагав їхній нюх. Сьогодні пройти повне обстеження нескладно, щоб діагностувати хворобу, тому практика «на нюх» втратила сенс. Хоча вчені за кордоном продовжують дослідження у цій сфері, і хто знає, можливо, результати дослідів допоможуть швидко визначити недугу без зайвих, не завжди нешкідливих процедур.

Сергій ПУХЛИК,
д. мед. н., професор, завкафедри
оториноларингології